

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปรัชญาเกี่ยวกับมนุษย์ของจูซี
ชื่อนิสิต นายปกรณ์ ลิมปบุตรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฅ รังษี
ภาควิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาทำความเข้าใจทัศนะเกี่ยวกับปรัชญามนุษย์ของจูซีผู้เป็นนักปราชญ์ที่สำคัญที่สุดของลัทธิขงจื้อใหม่ ทั้งนี้ โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาอยู่เพียงในแง่การเปรียบเทียบระหว่างทัศนะของจูซีกับทัศนะของลัทธิขงจื้อ โบราณในปัญหาว่าด้วยที่มาและธรรมชาติของมนุษย์ ตลอดจนเรื่องเป้าหมายและมรรควิธีของชีวิตมนุษย์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีพัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างไร

ผลของการศึกษาทำให้ได้ข้อสรุปว่า ปรัชญามนุษย์ของจูซีตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี "หลี่" อันเป็นทฤษฎีที่เกิดจากการสังเคราะห์หลักการของลัทธิขงจื้อ โบราณ เข้าด้วยกันกับหลักการของปรัชญาเต๋าและพุทธปรัชญา ทฤษฎีเชิงเมตาฟิสิกส์ดังกล่าวนี้ เป็นมูลบทสำคัญที่ ช่วยให้จูซีตีความและอธิบายปัญหาว่าด้วยปรัชญาแห่งมนุษย์ผิดแผกไปจากคำสอนดั้งเดิมของขงจื้อและเมิ่งจื้อซึ่งเป็นปรมาจารย์สำคัญของลัทธิขงจื้อ โบราณ

ลัทธิขงจื้อแต่เดิมมาสอนให้มีความเชื่อว่า ธรรมชาติของมนุษย์เป็นธรรมชาติที่ดีงามเหนือยิ่งกว่าสัตว์และสิ่งอื่น ๆ ในจักรวาล ธรรมชาติดังกล่าวนี้ถูกกำหนดให้เป็นเช่นนั้นโดยเจตนาของสวรรค์ (เทียนมิ่ง) ชะตากรรมต่างๆ ตลอดจนความเป็นไปของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับสวรรค์เป็นสำคัญ โดยเหตุนี้ มนุษย์จึงไม่ควรสนใจต่อลักษณะวิถีชีวิตของตนซึ่งตกเป็นเรื่องในอำนาจหน้าที่ของสวรรค์ดังกล่าว แต่ควรจะสนใจในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งงามตามหลักจริยธรรมที่สวรรค์ได้ประทานควบคุมกันมากับธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งนี้ก็เพื่อจะพิทักษ์รักษาธรรมชาติดั้งเดิมซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดของชีวิตให้บริสุทธิ์มั่นคงอยู่ตลอดไป เป้าหมายของชีวิตมนุษย์จึงได้แก่การปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมของ

ขงจื้อเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานะแห่งความเป็นนักปราชญ์ (เล็ง เหยฺวิน) อันเป็นอุดมทัศน์สูงสุดของความเป็นมนุษย์ตามทัศนะของขงจื้อ

✓ สำหรับมรรควิธีของชีวิตในทัศนะของขงจื้อนั้นมีหลักการสำคัญแยกได้เป็น 2 ประการได้แก่ การศึกษาคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 6 จนแตกฉานเพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ศิลป์และวิทยาการ ทั้งปวง อันจะกลายเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างทิวทัศน์และความเห็นที่ตีที่ทวรให้แก่ตัวตนต่อไป และการอบรมฝึกฝนจิตใจรวมทั้งกิจกรรมารยาทในสังคม เพื่อจะได้อาจสามารถแสดงออกถึงความงดงามเหมาะสมกลมกลืนกับสังคมทั่วไป การปฏิบัติ เช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสุขสงบของตัวตุนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้หน่วยสังคมขนาดต่างๆที่ตัวตุนึ่งสังกัดอยู่มีความเรียบร้อยสุขสงบตามไปด้วย โดยอิทธิพลของอุดมการณ์แห่งลัทธิขงจื้อนี้เอง ที่ทำให้ "ความรู้" กับ "ความงดงามในจริยวัตร" เป็นเกณฑ์กำหนดวิถีชีวิตที่สำคัญของชาวจีนมาแต่โบราณ

ลัทธิขงจื้อเรียกร้องให้ผู้คนปฏิบัติตามหลักจริยธรรมต่างๆ โดยอ้างอิงถึงความสงบสุขของสังคมเป็นผลสืบปลาย แต่นอกจากประโยชน์เฉพาะหน้าในขณะนี้แล้ว ก็ไม่ได้แสดงถึงเหตุผลและความจำเป็นอื่นใดให้เห็นเป็นที่น่าพอใจนักกว่า เหตุใดมนุษย์จึงต้องทำความดี ดังนั้น ในกรณีที่เกิดมีมนุษย์ที่ไม่สนใจ ยินดีว่าความสงบสุขของสังคมคือ เป้าหมายของชีวิต โดยมุ่งแสวงหาความสุขในรูปแบบต่างๆให้แก่ตัวตุนึ่งเป็นสำคัญ ก็อาจจะไม่มีเหตุผลที่จะเรียกร้องให้ผู้นั้นต้องดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรมของขงจื้อ คำอธิบายของลัทธิขงจื้อ โบราณซึ่งอ้างว่า สวรรค์เป็นผู้จัดการให้มนุษย์มีธรรมชาติที่ดีและมนุษย์จึงควรทำความดีเพื่อสนอง เจตนารมณ์ของสวรรค์นั้น ยังเป็นการอธิบายที่ขาดพื้นฐานทางเมตาฟิสิกส์ที่ดีหามารองรับ

จูซี เป็นผู้แก้ไขความบกพร่องในคำสอนของลัทธิขงจื้อ โดยพยายามอธิบายธรรมชาติและที่มาของมนุษย์ให้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อที่จะใช้เป็นพื้นฐานเชื่อมโยงไปถึงปัญหาจริยศาสตร์ของมนุษย์ และปัญหา เรื่องการดำเนินชีวิตตามจริยธรรมแบบขงจื้อ ตามความเชื่อของเขา ธรรมชาติของมนุษย์ อาจแยกอธิบายได้เป็น 2 ภาคคือ ภาคธรรมชาติแท้ (essential nature) และ ภาคธรรมชาติปรากฏการณ์ (physical nature) โดยมี "จิต" ซึ่งเป็นสภาวะที่เกิดดับเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นองค์การในการบังคับควบคุมตัวตุนึ่งเอาไว้ คำอธิบายดังกล่าวนี้ สืบเนื่องมาจากความเชื่อในทฤษฎี "หลี่" อันเป็นทฤษฎีเมตาฟิสิกส์ของเขาที่กล่าวว่า จักรวาลประกอบด้วย "หลี่" อันเป็น

สัจภาพแห่งนามธรรมบริสุทธิ์ส่วนหนึ่ง และ "นี้" อันเป็นหลังสร้างสรรค์ให้นามธรรมปรากฏขึ้นเป็นรูปธรรมและปรากฏการณ์ต่างๆอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ โดยมี "อิน-หยั่ง" เป็นอาการพื้นฐานของจักรวาลซึ่งคอยควบคุมกลไกและการดำเนินไปต่างๆ รวมความแล้ว โครงสร้างของธรรมชาติมนุษย์และโครงสร้างของจักรวาลจึงเป็น โครงสร้างที่มีตรรกะและ เหตุผลพื้นฐานอันเดียวกัน

มูลบทของจูชีมีอยู่ว่า สัจภาวะของจักรวาลเป็นภาวะที่มีความคั่งงามอยู่ในตัว ดังนั้น โครงสร้างของมนุษย์จึงสืบเนื่องมาจาก โครงสร้างของจักรวาลจึงต้องมีธาตุแท้ที่คั่งงามเป็นองค์ประกอบอยู่ในตัวด้วยเช่นกัน สัจภาวะที่คั่งงามซึ่งแฝงอยู่ภายในตัวมนุษย์นี้ จะคอย โน้มน้าวจิตใจของมนุษย์ให้ฝักใฝ่อยู่ในความคั่งงามและจริยธรรมต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถปฏิเสธแนว โนมดังกล่าวนี้ได้ เพราะจะเท่ากับปฏิเสธความมีอยู่ของธรรมชาติแห่งความเป็นมนุษย์ของตนเอง เมื่อมนุษย์มีความเข้าใจและเข้าถึงสัจภาพภายในตัวตนของตนมากขึ้น ความสมบูรณ์ของชีวิตก็จะมีมากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามทัศนะของจูชีจึงได้แก่การเข้าถึง "หลี่" หรือ เหตุผลอันเป็นสัจภาวะของจักรวาลและสรรพสิ่ง ผู้ที่สามารถเข้าถึง "หลี่" ก็จะมีสถานภาพเป็นนักปราชญ์หรือ "เส็ง เหยิน" ซึ่งจะสามารถเข้าใจและวางตัววางใจให้เหมาะสมกับ โลกธรรมหรือปรากฏการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี จูชีมีความเห็นต่อไปว่า หลักจริยธรรมของขงจื้อเป็นมรรควิธีของชีวิตที่ดีและเหมาะสม เขาจึงสนับสนุนและอธิบายดีถึงความจริยธรรมของขงจื้อให้พิสดารยิ่งขึ้น เพื่อให้ดู เป็นหลักธรรมที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ น่าเชื่อถือ เพียงพอเหมาะสมกับภูมิปัญญาและความเจริญของมนุษยชาติร่วมสมัยของเขา

กล่าวโดยสรุป จูชีจึงเป็นผู้ที่ช่วยอธิบายแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้นแก่ปรัชญาขงจื้อจนมีความสมบูรณ์ทางเนื้อหาและวิธีการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัญหาแห่งเมตาศิลกส์ซึ่งปรัชญาขงจื้อ โบราณไม่สู้จะให้ความสนใจมากนัก